ДОМАШНІЙ АРЕШТ

Кохан Віталіна Віталіївна, студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ України
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ *Мазур О.С.*

Запобіжні заходи – це частина заходів процесуального примусу, спрямованих на забезпечення належної поведінки підозрюваного, обвинуваченого, засудженого шляхом певного обмеження їхніх особистих прав [3, с.175].

Як запобіжний захід домашній арешт існував у Росії ще з часів Статуту кримінального судочинства 1864 р. У КПК УРСР до 1960 р. теж була норма, яка передбачала його застосування. Проте в КПК України 1960 р. даний запобіжний захід не ввійшов. Водночас кримінально – процесуальне законодавство багатьох держав світу дозволяє застосування домашнього арешту як запобіжного заходу. Він передбачений ,наприклад, у таких країнах, як Казахстан, Латвія, Литва, Німеччина, Росія, Швеція та в багатьох інших.

З прийняттям нового КПК України запроваджується нова концепція запобіжних заходів, покликана забезпечити дотримання органами слідства прав та свобод підозрюваних та обвинувачених. У новому КПК України з'явились принципово нові запобіжні заходи (домашній арешт), а також зникли архаїчні запобіжні заходи, які були « успадковані «від СРСР (порука громадської організації або трудового колективу) [4, с.7].

Питання дотримання прав особи під час розслідування злочинів є пріоритетним в діяльності органів кримінальної юстиції. У першу чергу це стосується забезпечення прав підозрюваних на стадії досудового розслідування.

Відповідно до положень нового КПК України домашній арешт полягає в забороні підозрюваному, обвинуваченому залишати житло цілодобово або у певний період доби. Потрібно сказати, що, домашній арешт застосовується в тих випадках, коли застава є занадто м'яким запобіжним заходом, а тримання під вартою – занадто суворим. Частина 2 ст. 181 нового КПК України встановлює, що домашній арешт може бути застосований до особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчинені злочину, за вчинення якого законом передбачено покарання у виді позбавлення волі [1].

Очікується, що шляхом запровадження домашнього арешту вдасться значною мірою розвантажити ізолятори тимчасового тримання осіб та слідчі ізолятори, кількість затриманих в яких не завжди відповідає можливості розміщення таких осіб, що відповідно призводить до порушень прав громадян. Домашній арешт полягає в тому, що особі, яка підозрюється або обвинуваченому у скоєнні злочину, на руку надівають електронний браслет, щоб відстежувати його переміщення. Навіть, якщо подивитися на проблему з економічного погляду, з урахуванням витрат на придбання електронних «браслетів», це значно вигідніше, ніж утримувати людину під вартою або цілодобово за нею стежити.

Потрібно сказати, що застосування такого запобіжного заходу є позитивним адже, коли в деяких випадках підозрювані або обвинувачені змушені були знаходитися в ізоляторі тимчасового тримання чи слідчих ізоляторах , оскільки не мали змогу підтвердити свою платоспроможність для обрання відносно них застави, домашній арешт покликаний вирішити зазначені проблеми та стати проміжковим запобіжним заходом між заставою та триманням під вартою.

З психологічної точки зору домашній арешт для особи до якої він застосовується, також є допоміжним запобіжним заходом, оскільки ні для кого не секрет, що ті особи, які «відвідали» ті ж самі слідчі ізолятори певною мірою схильні до вчинення правопорушень і в майбутньому. А так підозрюваний або обвинувачений буде проживати в звичній для себе обстановці. Особливо позитивним це є відносно неповнолітніх осіб, що обвинувачуються у вчиненні злочинів. Адже, можна сказати, що не завжди їхнє перебування в ізоляторі тимчасового тримання чи в слідчому ізоляторі не має виховного впливу, а навпаки калічить ще не сформовану дитячу психіку. А це може призвести, і призводить зазвичай, до того, що неповнолітні, один раз випадково «спіткнувшись «, стають

на шлях злочинної діяльності.

Крім того, зазначений запобіжний захід доцільно застосовувати й до цілої групи осіб із особливими потребами, перебування яких під вартою є небажаним – які страждають на певні хвороби (наприклад, що не підлягають лікуванню), мають на утриманні неповнолітніх дітей та осіб похилого віку.

Поряд з тим, що особа усвідомлює невідворотність покарання, домашній арешт дає можливість підозрюваному, обвинуваченому зберегти соціальні та сімейні зв'язки, а в деяких випадках і продовжити працювати та забезпечувати свою родину. Особливо актуальним це є у випадках, коли підозрюваний або обвинувачений є єдиним годувальником у родині.

Окрім цього ще є багато неточностей у п.5 ст.181 КПК України – працівники органу внутрішніх справ з метою контролю за поведінкою підозрюваного, обвинуваченого, який перебуває під домашнім арештом, мають право з'являтися в житло цієї особи, вимагати надати усні чи письмові пояснення з питань, пов'язаних із виконанням покладених на неї зобов'язань, використовувати електронні засоби контролю [1].Відповідно до цієї норми, є

Неврегульованим механізм контролю працівниками органу внутрішніх справ за поведінкою підозрюваного чи обвинуваченого, який перебуває під домашнім арештом. Виникає багато питань щодо обмежень прав працівників органів внутрішніх справ з метою забезпечення дотримання прав то свобод осіб, що спільно проживають з підозрюваним, обвинуваченим. Є певні практичні та теоретичні питання і щодо використання електронних засобів контролю, які теж потребують детального вивчення.

Загалом, підсумовуючи вищевикладене, потрібно зазначити, що застосування домашнього арешту як заходу процесуального примусу має ряд переваг. Домашній арешт є більш гуманним, та заподіює менше шкоди людині і суспільству в контексті збереження фізичного і психологічного благополуччя підозрюваного або обвинуваченого. Цей захід процесуального примусу відповідає світовим тенденціям у галузі прав людини. Але, зважаючи на новизну та відсутність достатньої правової бази та практики застосування деяких заходів забезпечення кримінального провадження та запобіжних заходів в теорії кримінального процесу це питання потребує доопрацювання.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р.
2. Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальне право: Курс лекцій: Навч. посібник / Л. М. Лобойко – К.: Істина, 2005. – 130 с.
3. Назаров В. В., Омельяненко Г. М. Кримінальний процес України: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, доп. і перероб. – Атіка, 2007. – С. 175.
4. Пилипчук П. П. Реформування системи запобіжних заходів у кримінальному судочинстві: Збірник матеріалів.– Київ, 2000. – С. 7.

НОВИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ В КОНТЕКСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: ПРОБЛЕМА, ПРАКТИКА, ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Самоляк Олександр Вікторович, студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ України
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ *Мазур О.С.*

Функція здійснення розслідування з'явилась у прокуратури одночасно з ліквідацією Прокуратури Верховного Суду Союзу РСР і створенням Прокуратури СРСР, як самостійного державного органу, положення про який було затверджено постановою ЦВК та РНК СРСР 17 грудня 1933 року.

Саме зі статусом державного органу, який об'єднував в своїй діяльності і функцію підтримання державного обвинувачення і функцію розслідування, прокуратура України увійшла в епоху розбудови незалежної української держави.

В даній роботі, ми проаналізуємо статус органів прокуратури в контексті досудового розслідування за новим КПК. Звернути увагу на стан взаємодії органів слідства та прокуратури, та на проблеми, які випливають з розподілом повноважень між слідчим та прокурором.

Як ми знаємо, згідно з Конституцією України (ст. 121) та Законом України «Про прокуратуру» (ст. 5), прокуратура України становить єдину систему, на яку покладаються підтримання державного обвинувачення в суді; представництво інтересів громадянина або держави в суді; нагляд за